

PROGRAM, ELŐADÁSKIVONATOK, KIRÁNDULÁSVEZETŐ

20. MAGYAR ŐSLÉNYTANI VÁNDORGYŰLÉS

2017. május 25-27.

Tata-Tardos

gyujtemeny.mfgi.hu webcímen.

Rákóczitelepre kitérve, a leltározatlan anyag szinte teljes egészében ott található. Az utóbbi két évben részletes szekrénykataszter készült a gerinces szobáról, 2017-ben az ősnövénytan és a pannóniai anyag kataszterbe vétele fog megtörténni. A rákóczitelepi épület felújítása időszerű lenne, erre megpróbálunk pályázati forrást szerezni.

A BEREMEND 14-ES LELŐHELY KORA- PLEISZTOCÉN KISEMLŐSFAUNÁJÁNAK BIOSZTRATIGRÁFIAI ÉS PALEOÖKOLÓGIAI JELENTŐSÉGE

PAZONYI PIROSKA^{1*}, MÉSZÁROS
LUKÁCS², HÍR JÁNOS³, SZENTESI
ZOLTÁN⁴

¹MTA-MTM-ELTE Paleontológiai Kutatócsoport, 1431 Budapest, Pf. 137; pinety@gmail.com

²ELTE TTK Őslénytani Tanszék, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/C; lgy.meszaros@gmail.com

³Pásztói Múzeum, 3060 Pásztó, Múzeum tér 5.; hirjanos@gmail.com

⁴MTM Őslénytani és Földtani Tár, 1431 Budapest, Pf. 137; crocutaster@gmail.com

A beremendi Szőlő-hegy mészkőbányájából összesen 26 késő-pleiocén és kora-pleisztocén gerinces faunát ismerünk. A fossziliák az alsó-kréta mészkőben kialakult számos karszthasadék és barlang agyagos kitöltéséből kerültek elő. A Beremend 14-es lelőhelyet, ami valószínűleg egy vörös agyaggal kitöltött karszthasadék lehetett, az 1970-es években fedezték fel, a Beremendi-kristálybarlangtól északkeletre. A jelenleg vizsgált szórványanyagot Jánossy Dénes gyűjtötte 1977-ben, aki ugyan kiszapolta, de nem határozta meg a maradványokat.

A taxonómiai feldolgozás gazdag, összesen 51 fajból álló kisgerinces együttest azonosított. A fauna nagyjából egyenlő arányban tartalmaz herpeto (27 faj) és kisemlős (24 faj) taxonokat. Míg a herpetofaunában legnagyobb fajgazdagságban a békák és a kígyók jelennek meg, a kisemlősfaunát főként cickányok és pocokfélék alkotják, de emellett hörcsögök, egerek és egyéb rágcsálók is előkerültek a lelőhelyről.

A kisemlősfauna összetétele alapján pontosan meg lehetett határozni a faunaegyüttes korát. Bár sok a hosszú fajöltőjű cickány a faunában (*Sorex runtonensis*, *S. minutus*, *Beremendia fissidens*), van négy olyan faj (*Petenya hungarica*, *Asoriculus gibberodon*, *Crocidura kornfeldi*, *Sorex (Drepanosorex) savini*), melyek együtt kizárólag a kora-pleisztocénben fordultak elő. A rágcsálók,

különösen a rövid fajöltőjű pocokfélék alapján a lelőhely kora tovább pontosítható. A tipikus késő-pleiocén rágcsálók (*Dolomys milleri*, *Estramomys simplex*), a kora-pleisztocénben megjelenő fajok (*Villanyia exilis*, *Allophaiomys deucalion*, *Lagurodon arankae*), valamint néhány, csak a legidősebb pleisztocén emlőszónára jellemző pocok (*Borsodia newtoni*, *Mimomys reidi*, *Pitymimomys pitymyoides*) együttes jelenléte a lelőhelyen jelzi, hogy a faunaegyüttes a pliocén/pleisztocén határ közelében, a kora-pleisztocén MN17-es zónában halmozódott fel. A Beremendről előkerült jelentős faunák (5, 11, 15 és 26 lelőhelyek) anyaga ennél idősebb, pliocén korú, így a Beremend 14-es lelőhely anyagának vizsgálatával tanulmányozhatók a pliocén/pleisztocén határon végbement faunisztikai és paleoökológiai változások.

A korábbi agyagásvány vizsgálatok eredményei alapján a pliocénben csapadékos, meleg, mediterrán, vagy szubtrópusi éghajlat, míg a kora-pleisztocénben szemiárid klíma volt jellemző a területre. A Beremend 14-es lelőhely cickány és herpetofaunájának paleoökológiai elemzése alátámasztotta ezt az eredményt. A fajok ökológiai igénye alapján meleg, száraz klíma és nyílt, valószínűleg erdőfoltokkal tarkított füves puszta volt a lelőhely környezetében egy kisebb nyílt víztesttel.

EGY LANDMARK PONTOKON ALAPULÓ GEOMETRIAI MORFOMETRIAI RENDSZER A *MICROTUS* GENUS EVOLÚCIÓS VÁLTOZÁSAINAK NYOMON KÖVETÉSÉHEZ

PAZONYI PIROSKA¹, VIRÁG ATTILA¹,
SZABÓ BENCE²

¹MTA-MTM-ELTE Paleontológiai Kutatócsoport, 1431 Budapest, Pf. 137; pinety@gmail.com, viragattila.pal@gmail.com

²ELTE TTK Őslénytani Tanszék, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/C; bencetra@gmail.com

A pocokfélék őrlőfogainak jellegzetesen redőzött zománca felváltva fűződik be a fogak mindkét oldalán, és így elkülönülő háromszögeket határol le a rágófelszínen. A fog anterior részén, vagyis az úgynevezett sisakon, az evolúció során újabb és újabb befűződések jöttek létre, ami új háromszögek és egy új sisakrégió kialakulásával járt együtt. Ennek a folyamatnak a következtében, az alsó első molarisok rágófelszínének körvonala eltér a különböző taxonok esetében, ami kulcsszerepet játszik a fajszintű határozásnál.

20. MAGYAR ŐSLÉNYTANI VÁNDORGYŰLÉS

PROGRAM, ELŐADÁSKIVONATOK, KIRÁNDULÁSVEZETŐ

20. Magyar Őslénytani Vándorgyűlés, Tata-Tardos, 2017

Szerkesztette VIRÁG Attila és BOSNAKOFF Mariann

Kiadja a Magyarhoni Földtani Társulat, Budapest

ISBN 978-963-8221-64-3

A kirándulásvezető szerzői:

BARTHA ISTVÁN RÓBERT (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

FŐZY ISTVÁN (Magyar Természettudományi Múzeum)

GASPARIK MIHÁLY (Magyar Természettudományi Múzeum)

KATONA LAJOS (MTM Bakonyi Természettudományi Múzeuma)

KELE SÁNDOR (MTA Földtani és Geokémiai Intézet)

KERCSMÁR ZSOLT (Magyar Földtani és Geofizikai Intézet)

MAGYAR IMRE (MTA-MTM-ELTE Paleontológiai Kutatócsoport, MOL Nyrt.)

SZENTE ISTVÁN (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

SZTANÓ ORSOLYA (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

TÖRÖK ÁGNES (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

A 20. MAGYAR ŐSLÉNYTANI VÁNDORGYŰLÉST TÁMOGATTA:

Hantken Miksa Alapítvány

Magyar Természettudományi Múzeum

Tardos Község Önkormányzata

Kuny Domokos Múzeum

Nemzeti Kulturális Alap

A 20. MAGYAR ŐSLÉNYTANI VÁNDORGYŰLÉS SZERVEZŐI:

Magyar Imre (felelős szervező, az MFT Őslénytani–Rétegtani Szakosztályának elnöke)

Bosnakoff Mariann (szervező, az MFT Őslénytani–Rétegtani Szakosztályának titkára)

Bodor Emese Réka (0. napi programok, NKA pályázat)

Ősi Attila (terepbejárás, étkezés)

Pálfy József (konferenciahelyszín)

Tóth Emőke (szállás, étkezés)

Virág Attila (0. napi programok, konferenciakötet)

Krivánné Horváth Ágnes (pénzügyek, a Magyarhoni Földtani Társulat ügyvezetője)

Köszönet valamennyi önkéntes segítőnknek!